

Respondeo, *dist.* Major. Pro voluntate creata, *transeat*; pro divina, *subdist.* Spectata re ipsa, ad quam terminatur amor divinus, *conc.*, quia reapse nullus gradus modusve amabilitatis est, quæ non sit materiale objectum divinæ voluntatis. Spectato motivo amandi, *nego*, quia hoc pacto nulla est bonitas creata, quæ ad sui amorem allicere valeat Deum, quemadmodum jam demonstratum est.

Objic. 5.º Tota hæc controversia, prout a nobis tractatur, niti videtur illa opinione, quæ tenet media, prout italia, nulla gaudere intrinseca bonitate, nec proinde in se appeti, sed tantum appeti finem, ad quem illa conducunt. Cum enim res creatæ non sint finis, sed tantum media ad externam Dei gloriam procurandam, ideo dicuntur amari solum propter divinam bonitatem. Atqui doctrina illa est valde controversa, immo et a nobis ipsis alibi rejecta (1). Ergo assertio nostra parum habet firmitatis.

Respondeo, *nego*, Majorem. Quamvis enim quidam videantur controversiam præsentem ita tractare, quasi doctrinam illam circa mediorem bonitatem supponeret; nos certe illam non supponimus. Nam ad communem hanc nostram tuendam assertionem, necesse non est negare mediis intrinsecam bonitatem; habeant sane, ut certissime habent, suam propriam bonitatem, propter quam possunt etiam in se ac propter se amari a voluntate creata. Et hæc ipsa bonitas propria cujusque rei et intrinseca est etiam objectum voluntatis divinæ, sed tantum materiale, nullatenus vero formale, quia non potest per se vel partialiter atque inadæquate allicere ac movere voluntatem increatam ad sui amorem.

ARTICULUS III

De objecto secundario divinæ voluntatis

Status
questionis.

153. Diximus objectum secundarium divinæ voluntatis sese porrigere ad omnia alia præter Deum. Et quamquam agentes de amore aliarum rerum ac de libertate divina jam

(1) *Psycholog.* vol. 3.^a, num. 46, 47, pag. 109 seqq.

ART. 3.us AN DEUS VELIT OMNIA UNQUAM EXISTENTIA. 497

sæpius supposuimus id, quod per se patet, Deum velle res creatas, utpote quæ sunt effectus voluntatis ejus; nunquam tamen speciatim declaravimus, quænam sint rerum genera, quæ sub secundario objecto continentur. Objecta enim varia, quæ hac in re possent excogitari, aut sunt bona, aut mala: et bona, vel sunt existentia vel pure possibilis. De quibus omnibus nonnihil dicere oportet. Unum tantum probe notatum velim, cum sermo est de objectis, ad quæ divina voluntas se extendit, quæstionem intelligendam esse de actu volendi prosecutivo seu amore. Nam si vera sunt, quæ paulo superius statuimus circa impossibilitatem suspensionis omissionisve actus omnis circa ullum objectum, evidens est, nullum esse objectum, etiam pure possibile, circa quod saltem actu positivo volitionis non versetur divina voluntas. Ne ergo sit supervacanea præsens controversia, intelligenda est de objectis, ad quæ divina voluntas se porrigere queat, vel non queat, actu prosecutivo amoris vel volitionis.

§. I.—UTRUM DEUS VELIT AMETVE OMNES RES CREATAS, SIVE PRÆSENTES, SIVE PRÆTERITAS, SIVE FUTURAS.

154. Inter creaturas, quæ unquam existentiam sortiuntur in successione temporum, aliæ sunt actus; aliæ non amplius sunt nunc, sed fuerunt; aliæ nondum sunt, sed erunt.

PROPOSITIO I.^a De actu existentibus nulla est ratio ambigendi, quin Deus amet illas.

Et probatur, quia omnis entitas, ubilibet existens extra Deum, est effectus Dei præcise per voluntatem, voluntas enim Dei, ex probatis, est causa rerum (1). Atqui catenus sunt res effectus Dei per voluntatem, quatenus Deus eas vult, ac decernit esse, ac proinde amat illas; nam hoc est amare, velle bonum alicui. Ergo... Quare in libro *Sapientiæ* legitur: *Diligis omnia quæ sunt, et nihil odisti eorum, quæ fecisti* (2), etc.

Deus
amat omnia
actu existentia.

(1) Vide supra, num. 132, pag. 460.
(2) *Sapient.*, cap. 11, vers. 25.

Atque idem dici debet de rebus, quæ actu quidem non sunt, sed tamen vel fuerunt, vel erunt. Amare enim, ut modo dicebamus, est velle bonum. Atqui Deus ab æterno voluit bonum cunctis præteritis et futuris pro tempore, in quo existentiam scriberentur. Ergo....

Apposite S. Thomas: *Licet creaturæ ab æterno non fuerint nisi in Deo, tamen per hoc quod ab æterno in Deo fuerunt, ab æterno Deus cognovit res in propriis naturis, et eadem ratione amavit* (1).

Objectiones
solute.

155. Dices 1.º Creatio non potest referri nisi ad tempus, in quo res efficitur, et conservatur, nempe ad tempus præsens. Ergo simili modo volitio et amor limitandus est ad tempus, in quo res sunt, ac proinde solum præsentia potest Deus velle, atque amare non vero præterita et futura: quare sicut non potest dici Deus esse creator vel Dominus, vel Pater nisi eorum, quæ sunt, ita non potest dici velle nisi ea, quæ sunt (2).

Respondedo, *neg.* conseq. et paritatem. Etenim velle est operatio in voluntate manens, per quam non est necesse, ut aliquid extra producatur, quamdiu ipsa est; unde possumus velle, quæ non sunt, ut v. gr. sanitatem ægroti. Sed *facere et creare et gubernare significant actionem terminatam ad exteriorem effectum, sine cuius existentia huiusmodi actio non potest intelligi* (3).

Dices 2.º Regius Psaltes sic verissime scripsit: *Odissi omnes, qui operantur iniquitatem* (4). Atqui nihil simul amatur, et odio habetur. Ergo non omnia Deus amat.

Respondedo, *dist.* Major. Odit Deus peccatores ratione naturæ, nego; ratione quod non est a Deo, sed a perversa prævaricantis voluntate, *trans.* Et *concessa.* Minore, *nego* conseq. (5).

Dices 3.º «Duplex est amor, scilicet *concupiscentiæ* et *amicitiæ*. Sed Deus creaturas irracionales non amat amore

(1) S. Thom., 1. p. quæst. 20, art. 2, ad 2.um

(2) Apud S. Thom., *Contr. Gent.* lib. 1, cap. 79, *Præterea...*

(3) S. Thom., *ibid.*, in fine capituli.

(4) *Psalms.* 5, vers. 7.

(5) Vide S. Thom., 1. p. quæst. 20, art. 2, ad 4.um

concupiscentiæ, quia nullius extra se eget; nec etiam amore amicitiæ, quia non potest ad res irracionales haberi... Ergo Deus non omnia amat» (1).

Respondedo, *conc.* Major., *neg.* Minorem quoad primum membrum. Etenim *amicitia non potest haberi nisi ad rationales creaturas, in quibus contingit esse redamationem et communicationem in operibus vitæ, et quibus contingit bene eventire vel male secundum fortunam et felicitatem, sicut et ad eas proprie benevolentia est. Creaturæ autem irracionales non possunt perlingere ad amandum Deum, neque ad communicationem intellectuales et beatæ vitæ, qua Deus vivit. Sic igitur Deus, proprie loquendo, non amat creaturas irracionales amore amicitiæ, sed amore quasi concupiscentiæ, in quantum ordinat eas ad rationales creaturas et etiam ad se ipsum; non quasi eis indigeat, sed propter suam bonitatem et nostram utilitatem, concupiscimus enim aliquid et nobis et aliis* (2). Quæ doctrina tenens Deum amare creaturas rationales amore amicitiæ, concupiscentiæ autem irracionales, est communissima inter Theologos (3).

§ II.—AN ET QUO FACTO DEUS AMET POSSIBILIA.

156. Controversia hæc longe præcedenti est incertior minusque constans inter scriptores. Ut vero statum questionis rite percipias, non queritur, utrum Deus velit, ametve creaturas pure possibles, secundum illud *esse* eminentiale ac virtuale, quod habent in Deo; cum enim huiusmodi *esse* sit prorsus indistinctum ab *esse* ipsius Dei, ambigi nequit, quin sit objectum, et quidem necessarium, amoris voluntatisque divinæ. Verum dubitatur, utrum Deus amet etiam possible secundum illud *esse* formale, quod habent in se, si a Deo crearentur, distinctum secundum suos gradus específicos et individuales. Cum enim certum sit, quod divina cognitio terminatur ad possible secundum huiusmodi *esse*

Status
questionis

(1) Apud S. Thom., 1. p., quæst. 20, art. 2, argum. 3.

(2) S. Thom., *loc. nup. cit.*, ad 3.um

(3) Vide Scotum (3.ª dist. 13, quæst. unic. ad 2.um) Durand. (*ibid.* quæst. 1), Suarez (*De D. o. et attrib.* lib. 3, cap. 7), Vazquez (*In 1.^{am} p.*, disp. 84, cap. 2), Ruiz de Montoya (*op. cit.* disp. 52, sect. 6), Molina (*In 1.^{am} p.*, quæst. 20, art. 2), Granado (*In 1.^{am} p.*, tom. 2, tract. 6, disp. 1, sect. 3) etc.

distinctissimum ab esse Dei, ut ea comprehensivae ac perfectissime intelligat, quemadmodum suo loco probatum reliquimus, nosse juvat etiam, utrum volitio divina terminetur ad amanda ista possibilis.

et sententiarum
prima,

Negat prima sententia, quam longe frequentius tuerentur Thomistae, ut Navarrete (1), Joannes a S. Thoma (2), Godoy (3), Gonet (4), Ferre (5), Salmanticenses Carmelitani (6) alique. Et eadem sententia tribuitur Eximio Doctori (7), qui, relata opinione asserentium Deo amorem quemdam simplicis complacentiae, eumque necessarium, erga possibilis, praefert oppositam opinionem. Hi scriptores docent consequenter, Deum quidem esse omniscium et omnipotentem, non vero *omnivolum*, quia quamvis omnia sciat, et producere queat, etiam possibilis, non tamen vult, aut amat omnia. Pro qua doctrina solent etiam e veteribus laudari praeter S. Thomam, Alexander Halensis (8) et S. Bonaventura (9). Non minus communis est altera sententia affirmans Deo amorem aliquem, non quidem efficacem, sed inefficacem et simplicis complacentiae erga creaturas possibilis. Cui opinioni favere dicitur Scotus non uno in loco, itemque S. Thomas, et eandem plures Scotistae (10), et communissime nostrates cum Vazquez (11), Arrubal (12), Ruiz de Montoya (13), Tanner (14), Valentino Herice (15), Granado (16),

secunda.

- (1) *Controversiar.* tom. 2, controv. 3.
- (2) *Tract.* 4, disp. 5, dub. 1, paragr. 4.
- (3) *Tract.* 6, disp. 51.
- (4) *Clypeus*, tom. 1, tract. 4, disp. 2, art. 4.
- (5) *Tract.* 9, quaest. 4, paragr. 5.
- (6) *Tract.* 4, disp. 5, dub. 1, paragr. 4.
- (7) *Metaphys.* disp. 30, sect. 16, num. 38, 42.
- (8) 1^a p., quaest. 34, membr. 4.
- (9) 1.^a dist. 45, art. 1, quaest. 2.
- (10) Vide Claudium Frassen et Henno, *Theolog. dogmat. moral.*, tomo 1, *De Deo uno*; disp. 6, quaest. 5, conclus. 3.^a Boyvin (*Theologia Scoti*, tom. 1, cap. 3, disp. 5, quaest. 7), etc.
- (11) In 1.^{am} part., disp. 59, cap. 2.
- (12) In 1.^{am} part., disp. 53, cap. 2, 3.
- (13) *De volunt.*, disp. 6, sect. 2.
- (14) 1.^a p., disp. 2, quaest. 10, dub. 1, num. 6 et dub. 4, num. 5.
- (15) *Tract.* 2, disp. 18.
- (16) In 1.^{am} part., tom. 2, tract. 2, disp. 1.

Alarcon (1), Arriaga (2), Becano (3), Fassolo (4), Carleton Compton (5) alisque: item non pauci Thomistae, ut Marcus Serra (6), Bancel (7) et cardin. Gotti (8), quibus etiam adimplantur e S. Ordine Servorum B. M. V. Rev. P. Marcus Struggl (9) et alii. Horum proinde doctrina est, Deum non solum esse omniscium et omnipotentem, sed etiam aliquo modo *omnivolum*.

Altera
controversia.

Disputatur autem, utrum hic amor possibilium sit liber in Deo, an necessarius. Et quamvis nonnulli velint necessarium esse solum quoad speciem, liberum autem quoad exercitium actus, unde etiam in materia de processione divinis negant Spiritum S. procedere ex amore possibilium creaturarum, tamen longe communior est illorum sententia, qui docent necessarium prorsus esse et quoad speciem et quoad exercitium, quemadmodum docent Vazquez, Ruiz de Montoya, Arrubal, Granado, Herice, Carleton Compton, Arriaga, Struggl, et cardin. Gotti.

157. PROPOSITIO 2.^a Probabilis dicendum est Deum amare creaturas possibilis amore simplicis complacentiae inefficaci, eoque necessario.

Prima pars: *Deus amat creaturas possibilis amore inefficaci simplicis complacentiae*, probatur 1.º Ad amorem inefficacem simplicis complacentiae sufficit quaevis bonitas, quamvis sit parva et secundum quid. Atqui datur in pure possibilis quaedam bonitas. Ergo stat propositio.

Deus amat
creaturas
possibilis amore
inefficaci
simplicis
complacentiae.

Major probatur, quia amabilitas sequitur bonitatem, sicut cognoscibilitas veritatem: unde bonum a posteriori definitur id, quod omnia appetunt. Quare ad infimum gradum amoris et affectus simplicis complacentiae, sufficere debet quaevis ratio bonitatis, quantumvis parvae.

- (1) *Tract.* 3, de *volunt. Dei*, disp. 3, cap. 3.
- (2) Tom. 1, disp. 24, sect. 5.
- (3) *Tract.* 1, cap. 1, quaest. 6.
- (4) In 1.^{am} part., quaest. 19, art. 3.
- (5) *De Deo*, disp. 27, sect. 6.
- (6) In 1.^{am} part., quaest. 20, art. 2.
- (7) *De voluntate Dei*, quaest. 5, art. 1, paragr. 1.
- (8) *De Deo*, tract. 5, quaest. 1, dub. 3, paragr. 2.
- (9) *De Deo*, tract. 1, disp. 5, art. 3.

Minor etiam probatur, quia bonitas respondet entitati, quandoquidem omne ens est bonum. Atqui possibile sunt aliqua ratione entia, licet non actualia, et consequenter suam habent intrinsecam entitatem coalescentem ex suis notis specificis et individualibus, secundum quas mente cogitantur, et possent etiam, decernente Deo, in se ipsis existere, atque actualem bonitatem possidere. Ergo et habent in statu possibilitatis suam proportionatam bonitatem.

Prob. 2.º Bonitas possibilis sufficit ad excitandam simplicem complacentiam. Atqui possibilibus inest profecto possibilis bonitas. Ergo...

Minor constat, quia bonitas sequitur entitatem, ac proinde ubi adest possibilis entitas, non potest non adesse possibilis bonitas.

Major probatur 1.º quia bonitas, ut possit appetitum ad amorem excitare, non debet actu extra mentem existere, sed sufficit ut mente apprehendatur, quemadmodum et experientia constat, et alibi docuimus. Bonum enim non movet ex eo præcise, quod est, sed ex eo quod *prout tale cognoscitur*: unde sicut bona existentia non possunt movere, nisi cognoscantur, ita quæ bona cognoscuntur, movere possunt, etiamsi re nondum existant (1). 2.º Ostendimus alibi cum sat frequenti sententia impossibilem bonitatem menti relucens posse gignere effectum inefficacis complacentiæ (2). Ergo a fortiori bonitas possibilis poterit eam excitare. 3.º Bonitas rei possibilis nondum cognita ut futura, sed cognita ut possibilis est sufficiens objectum, quod possit amari a Deo amore efficaci. Ergo poterit etiam amari amore inefficaci. Probatur antecedens: «nam bonitas non cognoscitur ut futura, nisi supposita voluntate efficaci producendi illam... Quapropter prius quam supponatur efficax decretum producendi bonitatem illam, non proponitur ab intellectu, quasi futura bonitas. Rursus prius quam divina voluntas efficaciter decernat rem aliquam producere, necessarium prærequiritur cognitio proponens illius

(1) Vide *Psycholog.* vol. 3.um, num. 4, pag. 6; Suarez, *Metaphys.* disp. 23, sect. 7.

(2) Vide *Psycholog.* vol. 3.um, num. 7, pag. 14.

bonitatem. Sed ea bonitas non proponitur ut futura, sicut nuper probatum est. Ergo proponitur tantum ut bonitas possibilis: atque talis intellectio, solam possibilitatem proponens, erit sufficiens ut voluntas efficaciter decernat illam bonitatem producere» (1).

Probatur 3.º In amore possibilium inefficaci simplicis complacentiæ nulla potest ostendi imperfectio aut indecentia. Ergo tribuendus est Deo.

Prob. conseq., quia complacentiæ amor non est mera negatio, sed positivus actus, qui proinde aliquam perfectionem essentialiter importat. Perfectio vero hujusmodi pura est, ac proinde asserenda Deo, si nulli admixta sit imperfectio.

Probatur itaque antecedens. Amor possibilium in primis nullam involvit imperfectionem a) *ex parte objecti*, quia ut jam demonstravimus, possibilem bonitatem habent, imperfectum autem non est ex parte objecti bonum amare. b) Nec involvit imperfectionem *ex modo tendendi*, nam Deus supponitur tendere ad possibilem propter suam ipsius bonitatem, quia nempe inest illis participatio ac similitudo suæ bonitatis atque essentiæ. c) Nec denique adest imperfectio in amore possibilium ex ipsa ratione simplicis complacentiæ, quia fatentibus omnibus, Deus simpliciter complacet, immo et desiderat plura, quæ non vult efficaciter, ut statim videbimus; quare genus ipsum amoris inefficacis ac simplicis complacentiæ non dedecet Deum. Ostendant ergo adversarii, quo ex capite sit imperfectus, Deo repugnans amor possibilium.

Prob. 4.º Certum est ex sacra Theologia Deum velle plura pure possibilem inefficaci amore. Atqui eadem est ratio pro omnibus. Ergo...

Major constat, quia Deus vult salutem omnium hominum; at salutis plurimorum est pure possibilem. Vult etiam, ac desiderat penitentiam ac respicientiam innumerorum hominum, quæ remanet in statu pure possibilitatis.

Minor etiam patet, quia ex hisce exemplis ostenditur, amorem pure possibilium Deo non repugnare. Quod si non

(1) P. Didacus Ruiz de Montoya, *De volunt. Dei*, disp. 6, sect. 2, num. 6.

repugnat, non est ratio, cur non possit Deus inefficaciter amare omnia possibilium, cum in omnibus illis reluceat aliqua bonitas et imago infinita bonitatis, in qua complaceat.

eoque
necessario.

Secunda pars: amor simpliciter complacentiæ, quo Deus prosequitur possibilium, necessarius est tam quoad specificationem, quam quoad exercitium actus, probatur 1.º Quia Deus non potest non amare illa, quæ cum sua omnipotentia et essentia necessario connectuntur. Atqui ostendimus alibi (1) omnipotentiam et essentiam divinam necessario connecti cum possibilibus. Ergo....

Major probatur, quia si possibilium necessario connectuntur cum Deo, jam se habent respectu Dei cetera media ad finem necessaria, quæ necessario amantur, docente Aquinate, cum scripsit: *Ea quæ sunt ad finem, non necessitate volumus volentes finem, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest: sicut volumus cibum volentes conservationem vitæ, et navem volentes transfretare* (2). Unde in hoc manifeste cernitur differentia inter res existentes et possibles, quia entitas et bonitas actualis earum non necessario connectitur cum bonitate et essentia divina, et præterea libere amatur a Deo, sicut amantur media non necessaria ad finem: at bonitas illa et entitas quantalacumque possibilium metaphysica necessitate connectitur cum Dei essentia, ita ut, repugnante possibilitate intrinseca possibilium, ipsa Dei essentia mutaretur, et corrueret, ut suo loco explicatum reliquimus.

Prob. 2.º Bonitas illa possibilium propria est prorsus necessaria et immutabilis atque indefectibilis, nec ullatenus pendens in se a divina voluntate, sicut pendet actualis bonitas rerum existentium. Ergo non est, unde divina voluntas possit non amare possibilium.

Mens S. Thomæ
expenditur.

158. Si jam mentem S. Thomæ velis cognoscere, video esse aliquam difficultatem et dissidium in ea interpretanda. Duo genera testimoniorum afferri solent ex S. Doctore pro sententia negante Deo simpliciter complacentiam possibilium: α) alia, in quibus dicitur Deus, quamvis cognoscat

(1) Vide supra, num. 52, pag. 152.
(2) S. Thom. 1 p., quest. 19, art. 3.

omne verum, non tamen *velle omne bonum, nisi in quantum vult se, in quo totum bonum virtualiter existit* (1). Itemque negat Deum amare, ac velle nisi in ordine ad effectum et existentiam a se tribuendam (2). Verum hæc testimonia ipsemet Magister Joannes a S. Thoma fatetur rem non evincere, quia «*explicari possunt de voluntate efficaci, qua vult aliqua ponere in esse*» (3), quo pacto profecto nemo dicit Deum amare possibilium. Immo vero in contrarium solet ille afferri locus: *Secundum quod unumquodque se habet ad esse, ita se habet ad bonitatem. Sed impossibilia sunt, quæ non possunt esse. Ergo non possunt esse bona. Ergo nec volita a Deo, qui non vult nisi ea quæ sunt, vel possunt esse bona* (4). Atqui possibilium saltem possunt esse bona.

β) Alia sunt testimonia, in quibus Angelicus Doctor negat rationem boni et appetibilis rebus, nisi ut subsint alicui esse, vel per ordinem ad aliquod esse, et quidem actuale (5). Hinc materiæ primæ, quia est de se pura potentia seu ens in potentia, vel non concedit nisi bonitatem in potentia, aut secundum quid (6); vel si tribuit per se ac simpliciter bonitatem, eam concedit, solum quia materia prima dicit ordinem et appetitum ad formam, et per eam ad esse actuale, quod composito convenit ratione formæ substantialis in doctrina Aquinatis (7). Et res etiam mathematicas, quamvis in se habeant bonitatem, quia habent esse, negat tamen eam habere in consideratione mathematica, quia mathematicis præscindit ab esse quantitatis (8). Quæ doctrina videtur fuisse constans in mente S. Thomæ etiam tum, cum entibus in potentia

(1) 1 p., quest. 19, art. 6, ad 2.^{am} Cfr. *Contr. Gent.* lib. 3, cap. 81, fin.

(2) 1 p., quest. 20, art. 2; *de verit.*, quest. 23, art. 4, ad 13.um; 1.^a dist. 45, quest. 1, art. 2, ad 2.um

(3) Joann. a S. Thom. loc. cit. tom. 2, quest. 19, disp. 4, art. 6, num. 15.

(4) S. Thom., *Contr. Gent.* lib. 1, cap. 84, fin.

(5) Vide 1 p., quest. 5, art. 2, ad 3.um et ad 4.um

(6) 1 p., quest. 5, art. 3, ad 7.um

(7) Vide S. Thom. 1 p., quest. 48, art. 7.

(8) *De verit.* quest. 1, art. 2, ad 4.um; 1 p., quest. 5, art. 3, ad 4.um

largitur bonitatem simpliciter, nam semper illam explicat per ordinem ad esse actuale (1).

Verum est, quod S. Thomas approbat dictum S. Dionysii scribentis (2), *quod bonum se extendit ad existentia et non existentia* (3), etiam secundum prædicationem, quatenus videlicet bonum prædicari possit de existentibus et non existentibus. Nihilominus crediderim, ex mente S. Thomæ inter ista non existentia, de quibus potest prædicari ratio boni, non posse computari pure possibilis; tum quia ipsemet S. Doctor in exemplum hujusmodi non existentium affert materiam primam, quæ profecto secundum Aquinatem non est realitas pure possibilis; tum quia in iisdem locis materiæ ideo tribuit bonitatem, quia et appetit bonum, nempe formam et esse, et appetit ordinem ad esse actuale; quorum neutrum, opinor, competit pure possibilibus, utpote quæ ex sese non ordinantur ad esse, sed tantum non habent repugnantiam ad esse, ex divina vero ordinatione nunquam esse sortientur.

Itaque quamquam non ignorem esse quosdam Thomistas, ut Mag. Gonet (4), qui contendunt Angelicam Doctorem non negare pure possibilibus omnem bonitatem; equidem non video rationabilem solutionem eorum testimoniorum, quæ secundo loco ex Aquinate protulimus. Non ideo tamen puto labefactari probabilitatem nostræ sententiæ, quæ et auctoritate patronorum et rationum pondere non parum valet.

159. **Objic. 1.º** Creaturæ possibles nullam in se habent bonitatem, quandoquidem fundamentum omnis bonitatis est existentia, vel certe ordo ad illam. Sed creaturæ possibles nec existunt, nec ordinem habent ad existentiam. Ergo....

Respondeo, neg. Major., et ad probationem *desing.* Fundamentum omnis bonitatis realis seu extra mentem existentis, *conc.*; fundamentum omnis bonitatis objective menti relucens, *neg.* Tum *neg.* conseq. Quamvis ergo in

(1) Vide v. g. *Contr. Gent.*, lib. 3, cap. 20, *Inter partes etiam...* et *de malo*, quæst. 1, art. 2, corp., et ad 8.um, 9.um, 14.um, et 15.um

(2) S. Dionys. *de divin. nomin.* cap. 4.

(3) 1 p., quæst. 5, art. 3, ad 1.um; et *Contr. Gent.* lib. 3, cap. 20, *Inter partes etiam...*

(4) *Clypeus...* tom. 1, tract. 4, disp. 2, art. 4, paragr. 3, num. 74 seqq.

Ontologia de hac re sententiam, quam putamus esse S. Thomæ cum Suarezio innuerimus (1), hic contrariam subaudimus, ut communissimam doctrinam stabilitæ propositionis ceu probabilem tueamur.

Objic. 2.º Amare est velle bonum. Sed pure possibilibus Deus nullum vult bonum. Ergo non amat illa.

Respondeo, dist. Major. Amare amore efficaci, *conc.*; inefficaci et simplicis complacentiæ, *neg.* Et *concessa Minore*, *neg.* conseq.

Objic. 3.º Si daretur amor possibilium in Deo, aut esset liber, aut necessarius sive quoad specificationem sive quoad exercitium. Atqui neutrum dici potest. Ergo....

Prob. Minor. per partes. α) Non liber, quia si qua est in possibilibus bonitas, ad quam terminari queat amor divinus, ea necessaria est atque invariabilis, quæque respui nequeat, ut nos ipsi argumentabamur. β) *Non necessarius*: 1.º quia S. Thomas ubicumque amorem creaturarum vel aliarum rerum præter Deum meminit, liberum pronuntiat (2). 2.º Quia quoad specificationem nulla potentia necessatur nisi a suo formali et adæquato objecto; quale certe non est bonitas creaturarum possibilium respectu divinæ voluntatis. Nec quoad exercitium potest necessitari voluntas Dei nisi a bonitate per essentiam, quæ adæquetur virtuti appetitivæ. 3.º Si in divina voluntate esset aliquis amor necessarius creaturarum, ex illo procederet Spiritus Sanctus, quia procedit ex amore Dei naturali et necessario, sicut procedit Verbum ex cognitione naturali et necessaria, etiam possibilium; quod tamen non videtur esse admittendum (3).

Respondeo, conc. Major., et eligo alterum membrum. Primæ partis probationem *concedo*.

Ad 1.^{am} probationem alterius partis respondeo, in illis locis S. Thomam agere de voluntate efficaci, qua diligit creaturas existentes in aliqua temporis differentia. Unde etiam reddit S. Doctor rationem, cur Deus alia a se libere diligat, quia videlicet divina bonitas non connectitur cum earum

(1) *Ontolog.* num. 156, pag. 450.

(2) Vide S. Thom. 1 p., quæst. 19, art. 3; *Contr. Gent.* lib. 1, cap. 81, 82; *de verit.*, quæst. 23, art. 4.

(3) Vide Gonet, loc. cit., num. 63, 65.

existentia, sed potest esse plena et immutabilis etiamsi illa non sint.

Ad 2.^{am} probationem, *nego* assertum. Quemadmodum enim jam probavimus, amor possibilium necessarius est et quoad specificationem et quoad exercitium; quamvis necessitas hæc non repetatur præcise ex ipsis creaturis, sed ex divina bonitate, quæ necessariam importat habitudinem ad creaturas possibles, quibus est communicabilis. «Sicut enim cognitio vel scientia, qua Deus easdem creaturas cognoscit, eandem habet necessitatem, non ab ipsis creaturis, sed a divina essentia, quæ cum necessariam dicat habitudinem ad illas, non potest adæquate cognosci et comprehendi, quin cognoscantur possibilia; sic neque poterit divina bonitas amari amore adæquato et comprehensivo, quin amentur omnia, quibus necessario est communicabilis. Hinc quidquid hæc in re objiciunt adversarii de amore divino, instari potest, et in ipsos retorqueri ex iis, quæ docent de scientia possibilium» (1). Unde adjectæ probationes nihil evincunt.

Ad 3.^{am} probationem transmittitur totum, cum quia res tangitur propria Theologiæ dogmaticæ, et supra considerationem philosophicam posita; tum quia ipsi Theologi divisi sunt. Alii enim concedunt, immo et contendunt Spiritum S. procedere ex amore simplicis complacentiæ naturali et necessario creaturarum possibilium, omnino sicut Verbum procedit ex possibilium cognitione; alii negant Spiritum S. procedere ex amore possibilium, quia non est efficax, sed inefficax et simplicis complacentiæ.

Objic. 4.º Si Deus pure possibles creaturas necessario amaret, α) amaret eas sicut se ipsum. A qui hoc absurdum est, quia Deus amore sui est beatus; quis autem dicat eum esse beatum etiam amore possibilium? β) Si Deus amaret simplici complacentia possibilia, non posset decreto efficaci eorum nolle existentiam, quin ageret contra inclinationem suæ voluntatis: quod videtur lædere perfectam libertatem divinam volendi vel non volendi, producendi vel non producendi quamlibet rem.

(1) Gotti, *De Deo*, tract. 5, quest. 1, dub. 3, paragr. 3, num. 18.

Respondeo ad α), *neg.* Major. Nam *propter quod unum-quoque tale, et illud magis*. Est enim Deus objectum formale, propter quod reliqua omnia diligit, quæ proinde solum ut objecta materialia, et multo minus quam ipse Deus amantur. Itaque licet amor, quo Deus se ipsum et creaturas possibles prosequitur, re sit unus idemque, distinguitur tamen ratione terminorum; et quatenus ad se ipsum terminatur, infinitus est merito et exigentia ipsius objecti, et per se ac formaliter beatificus, at quatenus terminatur ad possibilia, est infinitus merito duntaxat potentia infinitæ, non autem merito objecti, et solum identice beatificus.

Respondeo ad β), *neg. assert.*, quia simplex complacentia et nolitio existentia terminatur ad diversos terminos, videlicet complacentia ad bonitatem possibilem, et nolitio ad existentiam: et prima, cum sit prorsus inefficax, nec determinat, nec etiam inclinatur Deum ad existentiam. Neque id arduum est intellectui, cum et nos ipsi interdum complaceamus in iis, quæ nolumus existere.

Dices. Mercator in suis mercibus complaceans, contra voluntatis suæ propensionem faceret si eas in profundum maris projiceret. Ergo a pari...

Respondeo, *nego* paritatem, quia complacentia mercatoris est in mercium existentia et possessione, ac propterea valde dolens et invitatus projicit eas, cum cogitur tempestate.

Objic. 5.º Si Deus necessario complaceret in creaturis possibilibus, etiam complaceret in peccato pure possibili: nam eadem est ratio pro possibilium quorumlibet complacentia, videlicet quia et connexa est cum illis omnipotentia divina, et bonitatem Dei quodammodo participant. Atqui absurda est sequela, utpote divinæ sanctitati injuriosa. Ergo....

Respondeo 1.º cum P. Carleton Compton, *disting.* Major.; dummodo non sit pro aliquo possibili determinato specialis ratio displicentiæ, *concl.*; si sit specialis ratio displicentiæ, qualis est in peccati inaltia, *neg.* Et *contradistincta* Minore, *neg. conseq.*

Respondeo melius 2.º *distinguendo* aliter cum P. Valentino Herice (1). Complaceret Deus in peccato pure possibili,

(1) In 1.^{am} part., disp. 18, cap. 1, num. 9.

prout esse potest a Deo, concurrente per omnipotentiam divinam ad actum physicum et ad materiale peccati, *conc.*, nam in hoc sensu peccatum sua potitur bonitate; complaceret Deus in peccato pure possibili, prout est malum morale, et connotat creatam voluntatem prævaricantem, *neg.* Et *contra-distincta* Minore, *neg.* conseq. Et distinctio declarabitur inferius ex dicendis de concursu Dei ad actum peccati (1).

Dices. Sicut Deus dicitur habere simplicem complacentiam pure possibilem necessariam, eodem jure dici potest habere necessariam displicentiam eorumdem. Atqui complacentia et displicentia de eodem repugnant, cum sint actus contrarii. Ergo... Et probatur Major. Nam complacentia datur in Deo, quia creaturæ possibles sunt reapse bonæ. Atqui etiam sunt essentialiter imperfectæ ac limitatæ, ideoque objectum displicentiæ. Cum potissimum Deus videat etiam in possiblebus rationem mali, ut v. g. moralem malitiam possibilem.

Respondeo, *neg.* Major. Ad probationem *neg.* Minor. Nam quamvis limitatio et defectibilitas essentialium creaturarum vel creabilium sit imperfectio, non tamen malum, nisi pure metaphysicum (2); immo est proprietas essentialis earum. Neque aliunde est possibile, ut præter Deum quidpiam existat nisi finitum et defectibile; non enim potest a Deo produci ulla essentia nisi finita, nec est ulla res creata, quin possit a Deo in nihilum redigi, spectato absoluto ejus dominio et omnipotentia (3).

§ III. UTRUM VOLUNTAS DIVINA VERSETUR CIRCA IMPOSSIBILIA.

160. Sermo est de metaphysice atque absolute impossiblebus: et communis est scriptorum responsio negativa cum S. Thoma (4). Nam Deus volendo se vult alia omnia, quatenus participant entitatis et bonitatis suæ similitudinem.

(1) Vide Carleton Compton, *Theolog. Scholast.* tom. 1, disp. 27, sect. 6, num. 7.

(2) Vide *Ontolog.*, num. 152, pag. 448.

(3) Plura habet P. Compton, R. P. Marcus Struggl et alii veteres, locis citatis.

(4) *Contr. Gent.* lib. 1, cap. 84.

Sententia
communis ne-
gativa.

Atqui nulla est in impossiblebus similitudo divinæ entitatis bonitatisque. Ergo impossible non possunt esse objectum amoris nec complacentiæ Dei. Accedit, quod impossible nec possunt directe in se ipsis cognosci. Ergo neque amari, quia quod non cadit in intellectum, non potest cadere in voluntatem. Idque intelligendum est cum de simplici complacentia, tum potissimum de amore efficaci; quia planum est non posse Deum efficaciter velle impossiblem existentiam.

Notant quidam posse Deum *indirecte* complacere in impossiblebus, nempe in essentia divina, quatenus pugnat cum illis, sicut etiam *indirecte* cognoscuntur in eadem essentia. Quod profecto tum concedi potest, cum in ipsa impossible adest ratio peculiaris complacentiæ, ut fit in illis impossibletatibus, quæ respiciunt attributa divina, Deive commendant perfectionem, qualis est, v. gr. impossibletas mentiendi, moriendi, peccandi, etc., quæ Deo essentialiter competit. Quamquam id reapse non est complacere in impossible, sed in perfectione Dei, quæ per talem impossibletatem a nobis exprimitur, et declaratur.

In quo sensu
dici queat
Deus
complacere
in impossible-
libus.

§ IV. UTRUM DEUS VELIT MALA, NEGATIONES ET PRIVATIONES.

161. In primis ut a postrema quæstionis parte initium ducamus, ea facile brevissimeque expeditur, dicendo negationes et privationes per se ac directe non esse objectum divinæ voluntatis per actum prosecutivum, posse autem esse *indirecte*. Non possunt esse objectum per se ac directe, quia quod non habet entitatem ac bonitatem, non potest Deus velle; at negationes et privationes carent omni entitate ac bonitate. Possunt autem esse *indirecte* objectum divinæ voluntatis, quia cum Deus non vult rem aliquam, v. gr. mundum alterum, consequenter dici potest, velle negationem ejus.

Atque idem sentiendum est de entibus rationis, quæ, quia carent bonitate, non potest Deus per se ac directe velle: potest autem dici velle *indirecte* ut efformanda a creatura, quatenus vult Deus fundamenta, occasionem præbentia

An Deus velit
negationes
privationsque

talibus figmentis, et actus intellectus, per quos ea conflantur (1).

ac mala.

162. Ut jam de malo dicamus, animo recolendum est ante omnia, malum, ex alibi expositis, duplex distingui posse, pœnæ ac culpæ seu morale (2). Deinde objectum quodlibet dupliciter intelligi potest amari vel appeti, per se ac formaliter qua tale, et per accidens ac materialiter aut ratione alterius. Neque obliviscendum est, quod initio hujus articuli monuimus, agi videlicet de actu prosecutivo divinæ voluntatis: nam certum est Dei voluntatem versari circa mala saltem actu aversativo.

PROPOSITIO 3.^a Voluntas divina non potest ullum malum qua tale per se ac formaliter velle aut appetere; malum autem pœnæ ac naturalem defectum potest velle per accidens seu ratione boni adjuncti: malum denique culpæ sive peccatum nec per se nec per accidens potest velle, sed tantum permittere.

Hæc est communissima catholicorum Doctorum sententia cum S. Thoma (3).

Voluntas divina non potest velle ullum malum, qua tale per se ac formaliter;

Probatur prima pars: *Voluntas divina non potest velle vel appetere ullum malum, qua tale, per se ac formaliter*. Impossibile est potentiam quamlibet per se ac formaliter tendere ad objectum, quod directe et immediate opponitur suo objecto formali. Atqui malum, qua tale, directe atque immediate opponitur bono, quod est objectum voluntatis. Ergo nulla voluntas, multoque minus divina, quæ rectissima est et perfectissima, potest per se ac formaliter appetere malum. Quæ est ratio S. Thomæ (4), alibi magis declarata (5).

Dices malum pœnæ vel naturalem defectum non esse simpliciter malum, ideoque nihil vetare, quominus formaliter ac per se illud amet.—Respondeo. Quod malum pœnæ

(1) Recule scripta in *Ontolog.* num. 154, pag. 451 seqq.; et numero 138, pag. 422 seqq.

(2) Vide *Ontolog.*, num. 151, pag. 446.

(3) 1 p., quæst. 19, art. 9 initio.

(4) 1 p., quæst. 19, art. 9 initio.

(5) *Psycholog.* vol. 3.º, num. 4, pag. 8 seqq.

sit malum secundum quid, probat posse illud amari per accidens, ut mox probabimus, videlicet ratione bonitatis adjunctæ. Cæterum si reapse malum est, tale erit ratione privationis bonitatis, quare si præcisive ac formaliter consideretur, non poterit amari, cum sub ea consideratione careat omni bonitate. Verum hæc per se patent.

Secunda pars: *divina voluntas potest velle malum pœnæ ac naturalem defectum per accidens*. In primis veritas hæc, quantum respicit malum pœnæ, videtur diserte doceri sacris Litteris. Nam quidquid Deo auctore fit, Deus velle dicendus est. Atqui multa mala dicuntur Deo auctore fieri. Ut cum in *Deuteronomio* scribitur: *Congregabo super eos mala* (1). Et alibi: *Suscitabo super te malum* (2). Item: *Faciens pacem, et creans malum, ego Dominus* (3). Præterea: *Ego adducam mala super populum istum* (4). Et: *Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit* (5), etc. Quibus in locis sermonem esse de malo pœnæ patet primum ex ipso contextu, deinde ratione; nam malum; quod Deus minatur se facturum, non potest intelligi malum culpæ ex dicendis in tertia parte hujusce propositionis, quapropter intelligendum venit malum pœnæ, idque per accidens duntaxat intentum, quia jam ostendimus malum nullum, qua tale, per se ac formaliter posse esse voluntatis objectum.

Prob. 1.º Illud bonum dicitur per accidens appeti, quod est conjunctum cum aliquo bono, quod magis appetitur, saltem hic et nunc, quam aliud bonum, cui ejusmodi malum opponitur. Atqui nihil obstat, divinam voluntatem in hunc modum appetere malum pœnæ ac naturalis defectus, propterea quod connexum est cum bono, quod præfert alteri bono, cui malum opponitur. Ergo....

Major optime declaratur exemplis a S. Thoma: *Aliquod malum appetitur per accidens, in quantum consequitur ad aliquod bonum. Et hoc apparet in quolibet appetitu; non enim*

potest vero malum pœnæ ac naturalem defectum per accidens,

(1) *Deuter.* cap. 32, vers. 23.

(2) *Reg.* cap. 12, vers. 11.

(3) *Isaie* cap. 45, vers. 7.

(4) *Hierem.* cap. 6, vers. 19, etc.

(5) *Amos*, cap. 3, vers. 6.

agens naturale intendit privationem vel corruptionem, sed formam, cui conjungitur privatio alterius formæ, et generationem unius, quæ est corruptio alterius. Leo enim occidens cervum intendit cibum, cui conjungitur occisio animalis: similiter fornicator intendit delectationem, cui conjungitur deformitas culpæ: malum autem quod conjungitur alicui bono, est privatio alterius boni. Nunquam igitur appeteretur malum, nec etiam per accidens, nisi bonum, cui conjungitur malum, magis appeteretur, quam bonum, quod privatur per malum (1).

Minor quoque declaratur ibidem a S. Thoma, quia Deus malum naturalis defectus vel malum pœnæ vult, volendo aliquid bonum, cui conjungitur tale malum; sicut volendo justitiam, vult pœnam, et volendo ordinem naturæ servari, vult quædam naturaliter corrumpi.

Prob. 2.º Rectitutio moralis ordinis et executio justitiæ itemque conservatio mundani ordinis universalis sunt bona recte appetibilia divinæ voluntati. Atqui restitutio moralis ordinis et executio justitiæ mundanique ordinis conservatio inseparabiliter connexæ sunt cum malo pœnæ ac naturalibus defectibus. Ergo licet quoque Deo velle malum pœnæ ac defectus naturalis, non quidem per se ac formaliter, sed per accidens et ratione præstantissime boni adjuncti.

Major per se patet quoad primum ex sanctitate ac justitia Dei, quæ sicut exigit custodiam ordinis moralis, ita vindicat ejusdem restitutionem, si violetur: quoad alterum vero ex eo quod ipse Deus hunc præstantissimum ordinem mundi elegit, et statuit, singulasque causas suis viribus legibus instruxit, ac proinde non potest non velle, generaliter loquendo, ut singulæ agant, et patientur secundum propriam cuiusque naturam et varia occurrentia adjuncta.

Minor non minus patet quoad primum. Nam præcise pœna est universale instrumentum restituendi moralis ordinis, ut norunt omnes; alterum autem elucet in conflictu mundanarum causarum, dum enim unaquæque agendo in alias, suam formam inducere nititur, producendo sic effectum consentaneum, privat illas formas, quas prius habebant, corrumpendo

(1) S. Thom. 1 p., quæst. 19, art. 9.

eas, quod est defectus naturalis: hoc pacto ignis inflammando lignum, corrumpit illud, privando sua forma et informando forma ignis; et animal volens atque intendens naturam cibo sustentare, materiam illius sibi assimilando, destruit illam, spoliaturque peculiari, qua prius induebatur, forma. Simili etiam modo monstrositates ac defectus naturales effectuum contingunt ex impedimentis ac dispositionibus materiæ, quæ tandem habent pro causa actiones aliorum agentium mundi, quæ ab auctore naturæ sinuntur operari secundum proprias vires legesque: nimirum omnia contingunt præcise ex conservacione universalis mundani ordinis (1).

Tertia pars prepositionis: *Malum culpæ aut morale sive peccatum nec per se nec per accidens potest Deus velle, sed tantum permittere*, est contra Lutherum, Calvinum, Bezam, cæterosque libertinos Novatores, qui commenti sunt Deum occasiones offerre, et cogere ad peccandum, immo et cum hominibus peccare. Hic error non ab his primum excogitatus est, sed originem duxit a Simone Mago atque ab Appellianis et Manichæis; qua de re videndi sunt P. Gregorius de Valentia (2) et cardin. Bellarminus (3) alique. Propositio tamen nostra doctrinam continet perspicue traditam in sacris Litteris; nam: *Non Deus volens iniquitatem tu es* (4). Et alibi: *Odio sunt Deo impius* (id est, qua talis) *et impietas ejus* (5). Item: *Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem* (6). Iterum: *Abominatio est Domino via impii* (7), etc., etc. Eademque doctrinam confirmant unanimi consensu Patres et scriptores ecclesiastici (8).

Probat Deus non potest velle peccatum, sive suum ipsius sive cujuslibet alterius. Ergo...

(1) Cfr. *Ontolog.* num. 172, pag. 493; seqq. Et videri potest etiam S. Thom. 1 p., quæst. 49, art. 2.

(2) In 1.^{am} p., quæst. 13, punct. 3, *Quarta assertio*.

(3) Tom. 3, *Controvers. general.* 2, lib. 2.

(4) *Psalm.* 5, vers. 5.

(5) *Sapient.* cap. 14, vers. 9.

(6) *Psalm.* 44, vers. 8.

(7) *Proverb.* cap. 15, vers. 9.

(8) Vide apud Valentia (In 1.^{am} p., disp. 1, quæst. 19, punct. 3, *Quarta assertio, Secundo probatur*) et alios.

non tamen
malum culpæ
quod
tantum
permittit.

Probatur antecedens per partes: *a) Deus non potest velle peccatum suum, ita ut ipsemet velit peccare.* Id enim pugnat cum divina sanctitate moralique bonitate (1). Unde 1.º si Deus peccare posset, posset esse malus, ac proinde desineret esse summum atque incommutabile bonum: 2.º deficeret a regula, ideoque non esset prima et summa regula: 3.º poena dignus foret. Atqui hæc totidem sunt absurda.

β) Nec potest Deus velle peccatum aliorum. Probatur 1.º, quia id etiam esset contra summam sanctitatem Dei; nemini enim licet, etiam inter homines, aliorum peccatum velle, quia eo ipso malitia illius inficitur.

Probatur 2.º Si Deus vellet, quacumque tandem ratione, sive per se sive per accidens, malum culpæ, possent etiam homines idem velle, nec peccarent, nec damnari mererentur illud volendo, nam quis dubitet licere cuilibet cum divina voluntate se conformare, nec ideo puniendum esse? Atqui homines non possunt ullatenus velle peccatum; nec aliter peccant, nisi quia volunt peccare. Ergo...

Probatur 3.º Deus non potest velle peccatum, sive per se sive per accidens. Ergo nullo modo. Prob. antecedens: *Non per se*, propter dicta in prima parte hujus propositionis. *Non per accidens*, quia sicut argumentatur S. Thomas (2), tum potest malum recte appeti per accidens, nempe sub ratione boni, cum bonum, cum quo conjunctum est, magis appetibile est, quam bonum, quo privat. Atqui nullum bonum, cum quo conjunctum est malum culpæ, magis appetibile est, quam bonum, quo privat. Ergo neque a Deo neque ab ullo alio potest recte appeti malum culpæ per accidens.

Et ratio Minoris est manifesta, quia nullum aliud bonum potest esse magis appetibile magisque appetendum, quam bonum divinum ipsum et rectus ordo creaturæ ad illud, quandoquidem hoc recto ordine ad Deum continetur ratio ipsius boni honesti, quæ est omnium appetibilissima. Hac autem boni honesti ratione privat malum culpæ. «Immo etiam, quantum est ex se, tollit bonum ipsum divinum: vel quia per malum culpæ constituit sibi homo alium ultimum

(1) Vide *Theodic.* vol. 1.um, num. 121, pag. 400 et 401.

(2) 1 p., quest. 19, art. 9.

finem (si sit culpa mortalis), vel etiam quia, quantum ex se est, Deum contristat, et privat summa felicitate, quæ est illi naturalis et intima; id quod etiam suo modo facit culpa venialis, cum per illam quoque Dei majestas offendantur» (1).

Quæ cum ita sint, quoniam peccata fiunt, nec potest illa Deus velle; permittit duntaxat dicendus est. Nam, teste Augustino, *Deus non utique nolens, sed volens sinit peccata fieri* (2) Et permittit mala fieri non est malum, sed bonum, ut tenet communissima catholicorum scriptorum doctrina cum S. Thoma (3). Ratio vero est, quia permissio peccati quatuor quasi membra videtur complecti: primum et caput cæterorum est negatio volitionis efficacis in Deo impediendi peccatum, quod certe impediretur, si Deus efficaciter vellet. Secundum, negatio mediolorum et auxiliolorum, causarum et adjunctorum, sub quibus creata voluntas peccatum vitaret. Tertium, collatio auxiliolorum et constitutio mediolorum et circumstantiarum, quæ licet omnia bona sint Deus, tamen prævidet, iis positis, peccatum vitatum non iri. Quartum, præparatio generalis concursus ad omnem actionem liberam, quam eligere creatura voluerit. Atqui primum horum bonum est, quia Deus non tenetur impedire peccatum libere electum a creata voluntate, sed sufficit, ut illud prohibeat, mediæque vere sufficientia ad vitandum largiatur. Unde etiam alterum ac tertium membrum bonum est. Quartum denique non minus est bonum, quia per talem concursum reapse exhibetur vera potentia recte operandi, et soli malitiæ creaturæ impunitandum est peccatum, ut magis constabit ex dicendis de divino concursu (4).

163. **Objic. 1.º** Cum Novatoribus plura sacrorum Bibliolorum testimonia, quibus Deus aut præcepisse, aut

Cur permissio peccati Deo liceat.

Quoniam continentur in permissione peccati.

Difficultatis exsufflatam.

(1) P. Greg. de Valentia., loc. nup. cit., *Quinto probatur.* Cfr. P. Didacus Ruiz de Montoya, disp. 26, ubi plura reperies.

(2) S. August. *Enchirid.* cap. 100.

(3) S. Thom. (1 p., quest. 19, art. 9 fin.) Et vide Albert. Magn. (1 part. tract. 20, quest. 80, membr. 2, art. 3), Alexandr. Halens. (1 part., quest. 38, et quest. 40, membr. 2 et 3), S. Bonavent. (1.º dist. 46, art. 1, quest. 3, 4, 5, 6; et dist. 47, quest. 3), etc.

(4) Cfr. P. Didacus Ruiz de Montoya, *de volunt. Dei*, disp. 26, gest. 6.

prædefinivisse videtur quædam hominum peccata. David enim dixit de Semei: *Dominus præcepit ei, ut malediceret David* (1). Et in Actibus Apostolorum S. Petrus: *Convenerunt, inquit, adversus sanctum puerum tuum Jesum Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israel facere, quæ manus tua et consilium tuum decreverunt fieri* (2). Et alibi: *Hunc (Jesum) definito consilio et præscientia Dei traditum per manus impiorum affligentes interemisisti* (3).

Respondeo hæc omnia loca interpretanda esse non de vero præcepto ac definitione Dei, sed tantum de voluntate permissiva mali, quod deinde ordinatur per sapientiam divinam ad executionem providentiæ suæ. Ratio est, 2) quia ex probatis absurdum est, Deum velle, nedum præcipere, malum. 3) Ipsæ sacræ Litteræ nos cogunt sic interpretari objecta testimonia non solum propter producta a nobis contraria testimonia, sed quia sic diserte pronuntiant generatim: *Nemini mandavit (Dominus) impie agere, et nemini dedit spatium peccandi* (4). γ) In Scriptura non semel præcipere, idem sonat, ac *permittere*: Unde cum apud S. Marcum interrogasset Jesus Dominus noster: *Quid vobis præcepit (ἐνετείλατο) Moyses?* Pharisei responderunt: *Moses permisit (ἐπέτρεψεν) scribere libellum repudiij* (5). Idemque factum inversis iisdem verbis retulit S. Matthæus, secundum quem Pharisei in loco evidentissime parallelo quæsierunt a Domino: *Quid ergo Moyses mandavit (ἐνετείλατο) dare libellum repudiij, et dimittere?* ac Dominus respondit: *Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit (ἐπέτρεψεν) vobis dimittere uxores vestras* (6). δ) Denique est quædam ratio, cur istiusmodi permissiones pertinere quodammodo ad consilium ac definitionem Dei dicantur; quia licet mala sic permissa in se non probentur, nedum directe intendantur, aut præfiniantur, at supposita existentia eorum per divinam permissionem, ad

- (1) 2 Reg. cap. 16, vers. 10.
- (2) Act. cap. 4, vers. 27.
- (3) Act. cap. 2, vers. 23.
- (4) Eccl. cap. 15, vers. 21.
- (5) Marc. cap. 10, vers. 3 et 4.
- (6) Matth. cap. 19, vers. 7 et 8.

altiores fines divinæ providentiæ per mirabilem sapientiam Dei suavissime ordinantur.

Objic. 2.^a Passim legitur in Scriptura, homines a Deo *indurari, excæcari*, et in errores ac peccata *induci* (1). Atqui hæc fieri non possunt a Deo, quin velit hominum peccata. Ergo...

Respondeo, *dist.* Major. Deus dicitur *indurare, excæcare, inducere* in errores ac peccata, positive ac formaliter, *neg.*, permissive atque occasionaliter, quatenus permittit errores ac peccata, vel subtrahit uberiora auxilia, quibus illa caverentur, aut etiam justo judicio interdum exhibet quosdam occasiones non per se malas, quibus præcise homines esse abusuros, *con.* Et *contradistincta* Minore, *nego* conseq. Nam reapse ipse Pharaon *ingravavit cor suum, et non audivit Moysen et Aaron* (2), et peccatores *excæcavit malitia eorum* (3). Deus autem eatenus excæcare, atque indurare dicitur, quatenus perversis et sceleratis hominibus sufficientes quidem gratias tribuit, quibus uti nolunt illi ex prava sua voluntate, sed denegat uberiores, quas aliis largitur, et ex justo judicio suo nec debet, nec vult istis largiri, et sic sinit eos callum in suis vitiis obducere. Quod ipsemet Deus significavit, cum dixit: *Dimisi eos secundum desideria eorum: ibunt in adventionibus suis* (4). *Quemadmodum enim, pulchre inquit S. Chrysostomus, si præfectus exercitus, prælio ingravescente, retrocedens abscesserit, hostibus milites tradit, baudquaquam ipsos impellendo, verum suo ipsius auxilio nudans, sic et Deus eos dimisit, qui admittre ipsius præcepta noluerunt* (5), neminem tamen sufficienti destituenti auxilio, sicut probant Theologi in tractatu de divina gratia. Hæc est objectorum testimoniorum explicatio a catholicis scriptoribus tradita cum S. Augustino (6).

(1) Vide v. gr. *Exod.* cap. 4, vers. 21; cap. 7, vers. 3; *Is.* cap. 6, vers. 10; cap. 19, vers. 14; *Szech.* cap. 14, vers. 9; *Joann.* cap. 12, vers. 40; *Roman.* cap. 1, vers. 24 et 26; cap. 9, vers. 18; 2 *Thessalon.* cap. 2, vers. 10, etc.

(2) *Exod.* cap. 8, vers. 15.

(3) *Sapient.* cap. 2, vers. 21.

(4) *Psalm.* 80, vers. 13. Cfr. *Act.* cap. 14, vers. 15.

(5) S. *Joann. Chrysost.*, homil. 3.^a, in epist. ad *Roman.*

(6) *Lib. de grat. et lib. arbit.*, cap. 23; lib. 1 ad *Simplic.* quæst. 2; et epist. 105.

Objic. 3.º Interdum unum peccatum solet esse pœna, qua Deus aliud peccatum ulciscitur (1), prout ex ipso S. Paulo aperte colligi videtur, cum scripsit; Propter quod (nempe propter varia peccata, quæ ibi commemorantur) tradidit illos in desideria cordis eorum, in immunditiam, etc. Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominie (2). Atqui potest Deus pœnam velle. Ergo et peccatum, saltem quando est alterius pœna peccati.

Respondeo, *dist.* Maj. Peccatum est pœna inflicta a Deo, quatenus est in se, ac committitur ab homine, *neg.*; quatenus a Deo per uberius auxilium non impeditur, *conc.*

Et concessa Minore, *nego* conseq. Nam ut peccatum sit pœna in sensu declarato, necesse non est peccatum in se ipso velle, sed sufficit permittere illud. Est ergo discrimen inter alia mala pœnæ ac peccatum. «Nam illa cum non tollant ex se bonum divinum et rectum ordinem creaturæ ad illud, possunt sub aliqua ratione esse bona honesta, quæ proinde possint secundum se quoque, et non tantum ut non impediuntur, in divinam voluntatem cadere tamquam pœna peccati. Malum autem culpæ, cum tollat ex se bonum divinum et rectum ordinem ad illud, sub nulla ratione est bonum honestum, ac proinde nullo modo potest in bonam et rectam Dei voluntatem cadere, ut antea in tertia probatione nostræ assertionis ostendimus. Et accedit etiam illud discrimen. Nam malum culpæ, ut committitur ab homine, est illi liberum, ac proinde non est sub ea ratione pœna ipsi a Deo vindice inflicta, sed ut a Deo permittitur; id quod non a libero hominis arbitrio, sed a Dei ordinatione pendet. Est enim de ratione pœnæ a Judice inflictæ, ut aliunde quam ex arbitrio rei pendeat. Alia vero mala pœnæ, quæ Deus infligit propter peccata, ut morbus, mors et id genus, non modo ut permittuntur a Deo, sed etiam ut sunt talia, pendent aliunde, quam ex libero hominis arbitrio; ac proinde ipsa etiam in se sunt pœnæ, et ut pœnæ cadunt directe in divinam voluntatem» (3).

(1) Vide S. August., *Contr. Julian.* lib. 5, cap. 3.

(2) *Roman.* cap. 1, vers. 24 et 26.

(3) P. Valentia, In 1.^{am} part., disp. 1, quæst. 19, punct. 3, in respons. ad objectionem 3.^{am},

Objic. 4.º Si Deus non vult etiam peccata, humanarum actionum pars magna cadet extra divinam providentiam....

Respondeo, *neg.* assertum, primo quia ipsæ actiones, quibus inest deformitas peccati, ut sunt entia positiva, requirunt divinum concursum, sine quo non possent fieri, ac proinde providentiæ ordinem ingrediuntur; deinde quia ipsa peccata, ut sunt peccata, quodam modo possunt dici cadere in divinam providentiam, quatenus non sine sapientissimo consilio Dei permittuntur, et ad bonos fines ordinantur, sive ad justitiæ ostensionem, puniendo, sive ad misericordiæ commendationem, parcendo, sive ad aliorum emendationem, etc. (1) Eterim *tantæ sapientiæ*, inquit M. Augustinus, *tantæque virtutis Deus est, ut in eos exilus sive fines, quos bonos et justos ipse præcivivi, tendant omnia, quæ voluntati ejus videntur adversa* (2). Et: *Deus omnipotens... cum summe bonus sit, nullo modo sineret aliquid mali esse in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens et bonus, ut bene faceret etiam de malo* (3). Et S. Fulgentius: *Deus licet non auctor, ordinator est tamen malarum voluntatum, quatenus de malo opere non desinit ipse bonum operari* (4).

Dices. Si potest Deus ad bonum finem ordinare peccatum, cur non potest etiam illud velle? Nam hæc ipsa ordinabilitas ad bonum est quædam bonitas appetibilis a voluntate.

Respondeo, *neg.* conseq., quia ut peccatum ordinari ad bonum finem possit, necesse non est velle illud, sed satis est permittere. Deinde ordinabilitas illa ad bonum non est intrinseca aliqua virtus ac bonitas ipsius peccati, nec adest in peccato per se et ex intentione peccantis, sed sequitur præter intentionem illius ex sola bonitate ac sapientia Dei, ut constat in patientia et victoria martyrum, in Incarnatione Verbi ac Redemptione mundi, quæ peccatum subsecuta est, etc. (5).

Objic. 5.º cum Theodoro Beza Doctorem Angelicum, qui diserte docet, *quidquid est entitatis.... in actione mala,*

(1) Vide S. Thom. 1, 2.º, quæst. 79, art. 4.

(2) S. August., *De civit. Dei*, lib. 22, cap. 1.

(3) Id., *Enchirid.* cap. 11.

(4) S. Fulg., *libr. Ad Monim.*

(5) Cfr. S. Thom. 1 part., quæst. 19, art. 9, ad 1.^{am}

Quo pacto
peccata
sub ordinem
providentiæ
cadere valeant.

reduci in Deum sicut in causam, ac proinde esse a Deo, quin tamen causetur ab eo, quod est defectus ac mali moralis (1). Atqui quod Deus causat, potest et velle. Ergo potest velle peccatum, saltem ratione physicæ entitatis, quæ in illo est, et concurrente Deo efficitur.

Respondeo, dist. Minor.: quod Deus causat potest et velle, nisi malitia morali, omnem ordinem ad divinam bonitatem tollente, inficitur, *con.*; si hujusmodi malitia inficitur, *subdist.*; potest illud velle amando, et probando, *neg.*; aversando, ac solum permittendo, *con.* Tum *nego* conseq. (2). Plura, quæ huc derivari possent, dicentur in proxime insequente paragrapho.

§ V. UTRUM POSSIT SALTEM DEUS VELLE MALA ESSE AUT FIERI.

164. Affinis est præcedenti controversia hæc, quæ agitur occasione quorundam antiquorum scriptorum, qui, ut post Magistrum Sententiarum (3) refert S. Thomas, *dixerunt, quod, licet Deus non velit mala, vult tamen mala esse, vel fieri; quia licet mala non sint bona, bonum tamen est mala esse aut fieri. Quod ideo dicebant, quia ea, quæ in se mala sunt, ordinantur ad aliquod bonum; quem quidem ordinem importari credebant in hoc, quod dicitur, bonum est mala esse vel fieri* (4). Hujus erroris, qui a quibusdam Hugoni Victorino tribuitur (5), origo esse potuit blasphemia Theodori Mopsuesteni, qui scripsit «hominibus utile fuisse peccare; ideoque Deum docuisse peccatum, et aditum illi dedisse, et concessisse, ut homines peccarent, quoniam illis expediebat» (6). Quæ absurda doctrina refertur in V Synodo Generali seu II Constantinopolitana (7), in cujus octava collatione damnantur generatim omnes errores Theodori. Est ergo veritas,

(1) S. Thom. 1 part., quest. 49, art. 2, ad 2.um Cfr. 1, 2.º, quest. 79, art. 2.

(2) Vide P. Valentia, loc. cit.

(3) 1.º dist. 46, paragr. *Ideoque cum constet.*

(4) S. Thom. 1 p., quest. 19, art. 9, ad 1.um

(5) Vide libr. 1.um de Sacramentis fidei, part. 4, cap. 5, 13 et 14. Cfr. apud Ruiz de Montoya, loc. cit.

(6) P. Didacus Ruiz de Montoya, loc. cit. disp. 26, sect. 2, num. 1.

(7) Collat. 4.^a post medium.

communi Theologorum calculo probata (1), Deum non posse velle, ut sint, vel fiant peccata.

165. PROPOSITIO 4.^a DEUS NON VULT MALA ESSE VEL FIERI.

Prob. 1.º Deus non potest ullatenus velle malum culpæ, ut jam demonstratum est. Atqui velle fieri aut esse malum, est velle malum. Ergo...

Deus non vult
mala esse
vel fieri.

Minor probatur, nam quicumque vult esse aliquam rem, vult reapse illam rem, sicut qui vult virtutem esse, vult virtutem. Et ratio est, quia actiones et passiones sortiuntur speciem ac rationem ex termino, ad quem tendunt; at fieri mala denotat actionem aut passionem tendentem ac terminatam ad mala. Ergo fieri malum est malum.

Prob. 2.º Qui vult antecedens ordinatum ad consequens, quod inde necessario atque ineluctabiliter sequitur, ille vult quoque consequens. Atqui fieri malum est antecedens, per se ordinatum ad malum, quod exinde necessario consequitur. Ergo qui vult fieri malum, vult etiam malum; quod non potest Deus.

Prob. 3.º Si Deus vellet mala fieri, consequenter vellet mala eligi a voluntate creata. Atqui absurdissimum hoc est, secus enim voluntas creata non peccaret eligendo malum. Ergo...

Major manifesta est, quia malum morale non fit, nisi quatenus id a voluntate creata eligitur. Nec minus patet Minor, quia nulla voluntas creata peccat conformando se divinæ voluntati, seu eligendo, quod Deus vult eligi.

Prob. 4.º Deus prohibet mala moralia, omnique minarum, hortationum ac præceptorum vi conatur homines ab iisdem detertere. Atqui impossibile est justum atque injustum Deum velle fieri, aut esse id, quod prohibet, ne fiat, ac punit postquam factum fuerit. Secus enim aut mentiretur, aut secum pugnaret. Unde Patres ex istiusmodi prohibitione ac

(1) Vide ex antiquioribus Scholasticis Magistr. Sentent. (loc. cit.) Albert. M. (1 p., tract. 20, quest. 80, memb. 2, art. 3). Alexandr. Halens. (1 p., quest. 40, memb. 1). S. Thom. (1 p., quest. 19, art. 9, in respons. argumentor.; et 1.º dist. 46, art. 4). S. Bonavent. (1.º dist. 46, art. 1, quest. 2 et 3). Richard. (ibid. quest. 2 et 6), etc. etc.

pœnis colligunt communiter, Deum non esse auctorem peccati, seu non velle, ut fiant peccata, sed ea duntaxat permittere (1).

Objecta
dissipantur.

166. Objic. 1.º Vel Deus vult mala fieri, vel vult mala non fieri. Atqui non vult mala non fieri, secus enim nullum reapse malum fieret. Ergo vult mala fieri.

Respondeo, *neg.* Major., quia datur medium, in quo est præcise veritas: nempe Deus permittit mala fieri, (Itaque circa ea peccata, quæ Deus vult permittere, nulla datur in Deo *positiva volitio absoluta et efficax*, quæ terminetur ad existentiam vel ad non existentiam peccatorum; sed tantum circa non existentiam peccatorum datur volitio *complacentiæ et volitio antecedens et inefficax*, atque voluntas signi *prohibens peccata*. Prætereaque datur *volitio absoluta et efficax* permitendi» (2), ut jam declaravimus.

Dices 1.º «Mala fieri et non fieri sunt contradictorie opposita (vel secundum affirmationem et negationem). Sed Deus non vult mala non fieri, quia cum mala quædam fiant, non semper voluntas Dei impletur. Ergo Deus vult mala fieri» (3).

Respondeo, *conc.* Major., et *neg.* conseq. Quia licet mala fieri et mala non fieri contradictorie (vel secundum affirmationem et negationem) opponantur, tamen velle mala fieri et velle mala non fieri non opponuntur contradictorie, cum utrumque sit affirmativum. Deus igitur neque vult mala fieri, neque vult mala non fieri, sed vult permittere mala fieri (4). Itaque neutra (propositio) concedenda est, neque ipsum velle mala fieri, neque velle non fieri, sed non velle fieri, quod est negativum, secus atque velle non fieri, quod est positivum, quia hic remanet actus voluntatis affirmatus, et negatio fertur ad volitum (nempe non fieri malum)... Unde idem est nolle fieri, et velle non fieri (5).

(1) Vide plures Patres laudatos apud P. Ruiz de Montoya, loc. cit. disp. 26, sect. 2, num. 20; et disp. 33, sect. 4.

(2) Ruiz de Montoya, loc. cit. sect. 3, num. 2.

(3) Apud S. Thom. 1.^a p., quest. 19, art. 9, argument. 3.º Cfr. 1.^a dist. 46, art. 4, arg. 2.

(4) S. Thom., 1.^a p., quest. 19, art. 9, ad 3.um

(5) S. Thom., 1.^a dist. 36, art. 4, ad 1.um

Dices 2.º Nullus sapiens vult impossibilia. Sed impossibile est, ut, Deo volente mala non fieri, mala fiant. Ergo dici nequit Deum velle mala non fieri, sed e contrario velle mala fieri (1).

Respondeo, *conc.* Major., *dist.* Minor. Impossibile est, Deo volente mala non fieri voluntate antecedente atque inefficaci, etc., *neg.*; voluntate consequente et efficaci, etc., *trans.* Et simili modo *distincta* prima parte consequentis, *nego* alteram. Mala culpa non fieri vult Deus voluntate antecedente, non autem voluntate consequente, nisi de illis, quos scit mala non velle facere; quia voluntas consequens recipit conditionem creaturæ. Nec tamen sequitur, quod voluntate consequente velit mala fieri, sed vult, permittere mala fieri. Nec tamen impossibile vult, quia non vult, ut simul mala fiant, et non fiant, vel quod neutrum eorum sit unum, sicut objectio procedebat. Fieri enim mala et mala non fieri, sunt contradictorie opposita: et ideo inter ea non potest esse medium; sed velle mala fieri, et velle non fieri non sunt contradictoria; et ideo non est necesse alterum esse verum (2).

Objic. 2.º Bonum est mala esse. Atqui Deus vult esse omne bonum, quod est, et vult fieri omne bonum quod fit. Ergo Deus vult mala esse vel fieri. Major in terminis docetur a S. Augustino: *Quamvis ea quæ mala sunt, in quantum mala sunt, non sint bona, tamen ut non solum sint bona, sed etiam ut sint mala, bonum est* (3).

Respondeo, *neg.* Major. Neque ea est vis verborum S. Augustini, ut constat ex interpretatione Magistri Sententiarum (4) et S. Thomæ (5), sed hæc alia: *bonum est non solum esse bona, sed etiam permittere, ut sint mala*, ex quibus majora Deus elicit bona. Quemadmodum enim idem S. Doctor alibi scribit: *Deus omnipotens, cui rerum est summa, cum summe bonus sit, nullo modo sineret aliquid mali esse in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens et bonus, ut bene faceret*

(1) Cfr. apud S. Thom. 1.^a dist. 46, art. 4, argum. 3.º

(2) S. Thom. 1.^a dis. 46, art. 4, ad 3.um

(3) *Enchirid.* cap. 96.

(4) 1. dist. 46, paragr. *Quod vero Augustinus ait...*

(5) 1. p., quest. 19, art. 9, ad 1.um

etiam de malo (1). Si mala esse vel fieri foret reapse bonum secundum S. Augustinum, non erat necesse, ut Deus *sineret* duntaxat fieri mala, sed posset etiam *velle*, et quidem etiam si non posset elicere majora bona. Cum enim Deus non teneatur ad optimum, potest pro sua libertate velle quidquid bonum est.

Objic. 3.º Deus vult maxime universi mundi perfectionem. Atqui ad hanc confert peccatum, quemadmodum testatur S. Dionysius: *Erit malum ad omnis* (id est universi) *perfectionem conferens* (2). Cui concordat S. Augustinus clarissimis illis verbis: *Ex omnibus consistit universitatis admirabilis pulchritudo, in qua etiam, illud, quod malum dicitur, bene ordinatum, et loco suo positum, eminentius commendat bona: ut magis placeant et laudabiliora sint, dum comparantur malis* (3). Ergo potest Deus velle mala fieri, et esse.

Respondeo, *conc.* Major, *dist.* Minor.: peccatum confert ad universi perfectionem per se, *neg.*; per accidens ac propter extrinsecam providentiam Dei, *conc.*, et *nego.* conseq. Peccatum per se destruit perfectionem universi, nedum ullam ei conferat perfectionem: et solum per accidens confert ad illam præbendo occasionem, ut Deus per sapientissimam providentiam majora exinde bona eliciat, qualia videmus obvenisse nobis ex Redemptione. Quare in Angelico Præconio lætitia gestiens canit Ecclesia: *O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem!* Mens porro S. Dionysii potius est contraria, ut ipsemet S. Thomas interpretatur (4); nam quod peccatum conferret ad universi perfectionem deducit mysticus scriptor tanquam incommo- dum ex quodam errore, ideoque supponit mala non conferre ad universi perfectionem (5).

(1) *Enchirid.* cap. 27.

(2) *De divin. nomin.* cap. 4.

(3) *Enchirid.* cap. 10.

(4) S. Thom. 1^a p. quæst. 10, art. 9, ad 2.um

(5) Plura, si vis, ad P. Ruiz de Montoya, loc. cit., disp. 26, sect. 2, num. 8 seqq.; et sect. 3, num. 7 seqq. Cfr. S. Thom. 1.^a dist. 46, art. 4.

CAPUT III

DE ACTIBUS ET VIRTUTIBUS
DIVINÆ VOLUNTATIS

Plura adhuc restarent tractanda de divina voluntate ac nominatim ea, quæ pertinent ad divinam voluntatem salvandi omnes homines et ad decreta et prædefinitiones; verum hæc altioris disputationis sunt, et ad Theologiam dogmaticam amandanda, quamquam de decretis divinis nonnihil erit dicendum etiam inferius, cum de concursu divino agetur, ubi excludenda est prædeterminatio physica, ac proinde etiam decreta Dei prædeterminantia. Quare reliquum est, ut de actibus seu effectibus et virtutibus divinæ voluntatis breviter agamus.

ARTICULUS I

De actibus et effectibus divinæ
voluntatis, et prius quidem de iis, qui
respondent passionibus circa bonum

167. In Deo, actu purissimo et simplicissimo, reapse non possunt dari plures entitative actus voluntatis; nihilominus possunt dari in una entitate rationes formales ac perfectiones actuum, qui diversi sunt in voluntate creata, dummodo non importent imbitam in suo conceptu imperfectionem, et sic etiam poterunt a nobis mente distingui plures actus pro diversa rationum formalium illarum varietate; et in hoc sensu inquirimus, quinam actus dari queant in divina voluntate. Ut vero aliquem ordinem teneamus in tractatione, primo loco considerandi veniunt effectus vel actus respondentes passionibus, quarum ex communi Scholasticorum sententia species undecim suo loco distinximus (1), videlicet sex ad partem

Status
quæstionis

ac tractationis
ordo.

(1) *Psycholog.* vol. 3.^a, num. 29, et 30, pag. 73 seqq.